

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОЦЕСІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ

The article explored the main stages of the analysis of capital enterprises. An organizational information-model analysis of the efficiency of capital in order to increase efficiency and clarity of the analysis of capital and financial stability of the enterprise.

Функціонування суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції і необхідність забезпечення належного фінансового стану потребують чіткої та налагодженої системи фінансового управління. Зокрема, основні напрями фінансового управління полягають у створенні резервів фінансування, що забезпечують зростання обсягів виробництва та реалізації продукції, зменшення витрат, одержання прибутку, збалансування матеріальних і фінансових ресурсів. У сучасних умовах існування різних форм власності в Україні, особливо актуальним є питання щодо функціонування, відтворення, формування структури власного капіталу. Задаючись питанням, що ж представляє собою власний капітал в діяльності сучасного підприємства необхідно відзначити, що поряд з вирішенням чисто фінансових питань необхідно паралельно розглядати і надійність "керованості" підприємством у руках власника. Одночасно з питаннями формування необхідно розглядати співвідношення між позиковими і власними засобами. Виходячи з цього можна зробити висновок, що тема дослідження є актуальною.

Питання оцінки фінансової стійкості висвітлено в роботах таких авторів як Базилінська О.Я., Буряк Л.Д., Бутинець Ф.Ф., Кіндрацька Г.І., Крамаренко Г.О., Чорна О.Є., Савицька Г.В., Цаль-Цалко Ю.С., Шеремет О.О. та ін. Аналіз фахової літератури дозволив зробити висновок, що за ринкових умов господарювання змінюється підхід до визначення поняття фінансової стійкості. Існує достатня кількість трактувань сутності фінансової стійкості підприємства. Найчастіше фінансову стійкість визначають як стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Також фінансову стійкість визначають як якісну характеристику фінансового стану підприємства, що характеризує його здатність залишатися платоспроможним та незалежним від зовнішніх кредиторів у довгостроковому періоді, під впливом змін факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, зберігаючи при цьому оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом.

Особлива роль при оцінці фінансової стійкості приділяється структурі власного капіталу, оскільки: статутний та додатковий капітал підприємства дають змогу організувати процес виробництва продукції, застосовувати прогресивні технології, висококваліфіковану робочу силу, посилити власні позиції підприємства на ринку. Крім того, розмір власного капіталу забезпечує довіру партнерів підприємства, що визначає можливість отримати від них фінансові вкладення у разі необхідності усунення дій несприятливих факторів. Якщо обсяг власного капіталу невеликий, то кредитори мають певний підприємницький ризик.

На даний момент більшість підприємств знаходиться в кризовому стані. Криза на підприємстві визріває тривалий період, перш ніж воно стане банкрутом. Розрізняють три типи криз: 1) криза стратегії; 2) криза результатів діяльності; та 3) криза ліквідності. Отже, небезпека кризи на підприємстві існує постійно, і тому управління завжди має бути певною мірою антикризовим, тобто передбачати небезпеку кризи, аналізувати симптоми, визначати заходи щодо послаблення негативних наслідків кризи і використовувати її чинники для подальшого розвитку підприємства.

Антикризова стратегія підприємства повинна включати різноманітні механізми підвищення ефективності формування й використання власних фінансових ресурсів, що є основною проблемою підприємств, при орієнтації на їх модернізацію. Розширити коло джерел фінансування підприємств можна за рахунок таких складових: реструктурування власності проблемних підприємств шляхом додаткової емісії акцій під інвестиційно привабливі проекти, що визначаються фондовим ринком як перспективні. Збільшення власного капіталу за рахунок емісії акцій здатне істотно поліпшити фінансово-економічні показники його діяльності та стати поштовхом до наступного залучення стратегічних інвесторів. Але цей механізм має і негативну рису – зменшення частки власників у статутному капіталі; здійснення емісії середньострокових корпоративних облігацій під інноваційні проекти, однією з умов випуску яких є можливість конвертації таких цінних паперів у прості або привілейовані акції – конвертація боргу у власність; застосування вексельного кредиту, що надається банком векселедержателю, шляхом дострокової виплати йому вказаної у векселі суми за вирахуванням процентів за час від моменту обліку векселя до строку платежу по ньому, а також суми банківської емісії.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства реалізується також завдяки запровадженню новітніх систем управління власним капіталом. В першу чергу, пропонується запроваджувати факторну модель визначення рентабельності власного капіталу підприємства. Саме рентабельність власного капіталу формує уявлення про ефективність вкладень ресурсів у діяльність підприємства.

Детерміноване моделювання і перетворення показника рентабельності власного капіталу дозволяє проводити не тільки більш глибокий аналіз і кількісно вимірювати вплив будь-якого чинника, що досліджується, але і визначити нові взаємозв'язки, формулювати нові показники.

Перш ніж оцінити зміни суми і частки власного капіталу в загальній валюті балансу для ефективного управління ним, потрібно з'ясувати, за рахунок яких складових частин сталися ці зміни. Темпи зростання власного капіталу в процесі господарської діяльності підприємства залежать від певних факторів, зокрема: рентабельності обороту, оборотності капіталу, мультиплікатора капіталу та від частки відрахувань чистого прибутку на розвиток виробництва. Два перших фактора, тобто рентабельність обороту та оборотність капіталу відображають дію тактичної фінансової політики підприємства. Наступні два фактори – мультиплікатор капіталу та частка відрахувань чистого прибутку на розвиток виробництва характеризують його стратегічну фінансову політику.

Відтак, правильна цінова політика, розширення ринків збуту приводять до збільшення обсягів продажів і прибутку підприємства, підвищення рівня рентабельності продажів і швидкості обороту капіталу. Разом з тим нераціональна інвестиційна політика може знизити позитивний результат перших двох факторів.

Також, для забезпечення ефективного управління власним капіталом підприємства пропонується удосконалення механізму управління його дивідендною політикою.

Дивідендна політика відіграє значну роль у реалізації фінансової стратегії підприємства та забезпечення його фінансової стійкості, оскільки вона впливає на рівень добробуту інвесторів, визначає розміри формування власних фінансових ресурсів, а відповідно і темпи виробничого розвитку підприємства. Підприємства повинні намагатися не тільки виплачувати дивіденди, а й утримувати (або нарощувати) темп їх росту. Це пов'язано з тим, що очікування майбутніх дивідендів є одним з найбільш значимих чинників, що впливають на рішення інвестора про придбання акцій.

Для вітчизняних підприємств характерна відсутність стратегічних планів реалізації дивідендної політики; відсутність аналізу впливу виплат дивідендів на фінансові показники діяльності підприємства; відсутність комплексного підходу до розподілу чистого прибутку. Унаслідок нерозвиненості інформаційного забезпечення ринку цінних паперів реакція на дивідендну політику підприємств важко просліджується, що не дозволяє підприємствам проаналізувати й обґрунтувати свою дивідендну політику. Тому потрібно забезпечити розвиненість інформаційного забезпечення ринку цінних паперів.

Підсумовуючи вище викладене, виокремимо основні шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства: підвищення ефективності використання основних засобів підприємства; підвищення інтенсивності використання оборотних активів підприємства; підвищення продуктивності праці; подальше збільшення обсягів реалізації товарів; зниження матеріальних операційних витрат; розширення ринку збуту продукції (товарів); оптимізація структури капіталу підприємства; залучення інвестицій (кредитів) та ін.

Отже, для подолання збитковості підприємств і запобігання її появі в майбутньому необхідно вжити комплекс заходів щодо вдосконалення управління їх фінансами на інноваційній основі. Ці заходи доцільно розробляти і здійснювати на підприємствах не тільки в разі настання кризової ситуації, але й для запобігання її виникненню в умовах нормальної діяльності. Впровадження наведених пропозицій забезпечить як підтримку на належному рівні фінансової стійкості підприємства, так і покращення його фінансового стану в майбутньому.